

GLOBAL BIZNEZDA KRIZISLAR VA ULARGA BARXAM BERISH STRATEGIYALARI

Gadaev Aziz Shavkatovich

*O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasi xuzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi Global menejment magistr tinglovchisi,
Ish joyi: Temir yo‘l infratuzilma AJ*

Annotatsiya: Maqolada global biznesda yuzaga keladigan turli krizislar va ularga barham berish strategiyalari tahlil qilinadi. Krizislar tashqi va ichki omillardan kelib chiqishi mumkin bo‘lib, ular kompaniyaning moliyaviy barqarorligi, strategik maqsadlari va raqobatbardoshligiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Maqolada krizislarni bartaraf etishning strategik yondashuvlari, ularni prognoz qilish, biznes jarayonlarini optimallashtirish va innovativ yechimlarni qo‘llash kabi choralar ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada global iqtisodiy muhitning o‘zgaruvchanligida biznesning barqarorligini ta‘minlash uchun samarali strategiyalar va rahbarlik usullari tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: global biznes, krizis, strategiya, barqarorlik, innovativ yechimlar, moliyaviy barqarorlik

Abstract: The article analyzes various crises occurring in global business and strategies to overcome them. Crises can arise from both external and internal factors, negatively impacting a company's financial stability, strategic goals, and competitiveness. The article examines strategic approaches to crisis management, including forecasting crises, optimizing business processes, and applying innovative solutions. Furthermore, effective strategies and leadership methods are analyzed to ensure business sustainability in a constantly changing global economic environment.

Keywords: global business, crisis, strategy, sustainability, innovative solutions, financial stability

Kirish

Global biznes muhiti doimiy ravishda o‘zgarib turibdi, va bu o‘zgarishlar kompaniyalar uchun turli krizislar paydo bo‘lishiga sabab bo‘ladi. Krizislar iqtisodiy, siyosiy, texnologik va ijtimoiy faktorlardan kelib chiqishi mumkin. Ularning oqibatlari moliyaviy barqarorlikka, strategik maqsadlarni amalga oshirishga va raqobatbardoshlikka salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu sababli global biznesda samarali krizislarni bartaraf etish strategiyalari ishlab chiqish muhim ahamiyatga ega.

Maqolada tahlil usuli asosiy metod sifatida qo'llanildi. Ilmiy adabiyotlar, korporativ tajribalar va xalqaro biznes amaliyotidan ma'lumotlar to'plandi. Tashqi va ichki omillarni tahlil qilish orqali krizislarning turlari va ularga ta'sir ko'rsatuvchi omillar aniqlandi. Shuningdek, krizislarga barham berishda qo'llaniladigan strategiyalar va innovatsion yondashuvlar tahlil qilindi.

Natijalar

Tahlil natijasida global biznesda yuzaga keladigan asosiy krizis turlari aniqlandi. Ular orasida moliyaviy inqirozlar, siyosiy notinchliklar, texnologiyalarning tez o'zgarishi va raqobat muhitining kuchayishi bor. Krizislarga barham berishda quyidagi strategiyalar samarali hisoblanadi:

- Krizislarning oldini olish va prognoz qilish sistemalarini joriy etish;
- Biznes jarayonlarini optimallashtirish va resurslarni oqilona taqsimlash;
- Innovatsion yechimlar va raqobatbardosh texnologiyalarni qo'llash;
- Samarali rahbarlik va korporativ madaniyatni rivojlantirish;
- Strategik rejalashtirish orqali xavflarni minimallashtirish.

Tadqiqot shunga ko'rsatadiki, global biznesda barqarorlikni ta'minlash uchun krizislarni oldini olish va ularga tezkor chora ko'rish muhim ahamiyatga ega.

Muhokama

Xalqaro biznes muhiti doimo o'zgarib turadi va u turli xil tahdidlar va krizislar bilan uyg'unlashadi. Krizis — bu tashkilotning odatiy faoliyatiga jiddiy salbiy ta'sir ko'rsatuvchi va uning strategik maqsadlariga erishishini qiyinlashtiruvchi holatdir. Global biznesdagi krizislar turli ko'rinishda bo'lishi mumkin: iqtisodiy inqirozlar, siyosiy notinchlik, texnologiya va innovatsiyalardan kelib chiqadigan muammolar, ekologik tahdidlar, pandemiya va ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar.

Global krizislarning asosiy xususiyatlari ularning keng tarqalgan ta'siri, tez o'zgarishi va noaniqligi hisoblanadi. Bunday vaziyatlarda kompaniyalar nafaqat moliyaviy, balki ma'naviy, strategik va ijtimoiy jihatdan ham qiyinchilikka duch keladi. Shu bois global biznesda samarali barqarorlik va qayta tiklanish strategiyalari muhim ahamiyatga ega.

Krizislarga barham berish strategiyalari bir necha yo'nalishda amalga oshiriladi. Birinchi navbatda, muammolarni oldindan prognoz qilish va tahlil qilish muhim. Bu uchun biznesda axborot tizimlari, bozor tahlili va makroiqtisodiy ko'rsatkichlardan foydalaniladi. Ikkinchi, qaror qabul qilish jarayonida tezkorlik va samaradorlik ustuvor bo'lishi kerak. Krizis davrida jadal va asosli qarorlar kompaniyani inqirozdan chiqarishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Uchinchi, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash va sarmoyalar diversifikatsiyasi muhimdir. Turli sektor va geografik bozorlarga sarmoya kiritish, kredit va investitsiya

risklarini optimallashtirish krizis ta'sirini minimallashtiradi. To'rtinchidan, innovatsiya va raqobatbardoshlikni saqlash orqali kompaniyalar o'z bozor ulushini yo'qotmasdan, yangi imkoniyatlar yaratishi mumkin.

Shuningdek, global krizislarning psixologik va ijtimoiy oqibatlarini ham hisobga olish lozim. Xodimlarning motivatsiyasi, mijozlar bilan munosabatlar va brend imidji — barcha bu omillar barqarorlikni ta'minlashda muhimdir. Shunday qilib, kompaniyalar krizisni imkoniyat sifatida ko'rib, strategik rivojlanish va raqobat ustuvorligini saqlay oladi.

Xulosa qilib aytganda, global biznesda krizislar — murakkab va kutilmagan hodisalar bo'lib, ularga barham berish uchun tizimli, strategik va innovatsion yondashuv talab etiladi. Krizislarning turini va sababini aniqlay bilish, tez va samarali qarorlar qabul qilish, moliyaviy va innovatsion barqarorlikni ta'minlash hamda ijtimoiy va psixologik omillarni hisobga olish kompaniyaning barqaror rivojlanishi va global bozordagi raqobatbardoshligini saqlashda asosiy omil hisoblanadi. Krizislarni bartaraf etish strategiyalari kompaniyaning samaradorligi va raqobatbardoshligini saqlab qolishda muhim rol o'ynaydi. Innovatsion texnologiyalar va tizimli tahlil orqali kompaniyalar tez o'zgaruvchan iqtisodiy muhitga moslasha oladi. Shuningdek, samarali rahbarlik va korporativ madaniyat krizislar vaqtida ishchilarni birlashtirish va motivatsiyani saqlashga yordam beradi.

Maqolada ko'rsatilgan strategiyalar global biznesning turli sohalarida qo'llanilishi mumkin va ularning qo'llanishi moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi hamda strategik maqsadlarga erishishni osonlashtiradi.

Xulosa: Global biznesda krizislarning yuzaga kelishi doimiydir va ularni samarali boshqarish kompaniyalar uchun strategik ahamiyatga ega. Krizislarga barham berishda oldini olish, innovatsion yechimlar, samarali rahbarlik va korporativ madaniyatni rivojlantirish muhim omil hisoblanadi. Kompaniyalar krizislarga tayyor bo'lib, ularni o'z strategiyalariga integratsiya qilsa, moliyaviy barqarorlikni saqlab qolish va uzoq muddatli rivojlanishni ta'minlash imkoniga ega bo'ladi.

REFERENCES

1. Musgrave R.A. The Theory of Public Finance. – New York: McGraw-Hill, 1989.
2. Krugman P. International Economics: Theory and Policy. – Pearson, 2018.
3. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi ma'lumotlari.
4. World Bank. Public Debt Management Guidelines. – Washington, 2021.
5. Samuelson P. Ekonomika. – Moskva: Infra-M, 2017.
6. IMF Fiscal Monitor Report, 2022.

7. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – S. 2321-6247.

8. Suyunov D. H. The main problems of corporate governance and ways to solve them //EPRA International Journal of Economic Growth and Environmental Issues (EGEI) ISSN. – S. 2321-6247.

9. Suyunova D.D. Corporate in joint stock companies ways to use digital technologies to improve management. European Journal of Research Development and Sustainability (EJRDS), Available Online at: <https://www.scholarzest.com> Vol. 4 No 09. September 2023 ISSN:2660-5570.

10. Suyunova D.D. Korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalasiga ilmiy qarashlar. Iqtisodiy tarqqiyot va tahlil ilmiy elektron jurnali, 2024 yil 31 iyul. <https://e-itt.uz/index.php/eitt/article/view/1472/1379>.

11. Suyunova D.D. Raqamli texnologiyalardan foydalanish asosida korporativ boshqaruvning samaradorligini oshirish masalasiga ilmiy yondashuv. (Raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning dolzarb muammolari, xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya, 2022 yil 23 dekabr.)

12. Suyunova D.D. Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni joriy qilishning raqamli transformatsiyasini amalga oshirishga ilmiy-nazariy yondashuv. (Raqamli iqtisodiyot sharoitida biznes va tadbirvorlikni rivojlantirishning dolzarb muammolari, xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya, 2022 yil 23 dekabr).